

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET MARIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 50132/12)

PRESUDA

STRASBOURG

12. lipnja 2014.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenim u članku 44 § 2 Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Marić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Isabelle Berro-Lefèvre, *predsjednica*,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyeu,

Linos-Alexandre Sicilianos,

Erik Møse,

Ksenija Turković,

Dmitry Dedov, *suci*,

i Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

Nakon vijećanja zatvorenog za javnost održanog 20. svibnja 2014.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena ovog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 50132/12) protiv Republike Hrvatske što ga je 31. srpnja 2012. hrvatski državljanin, g. Miodrag Marić („podnositelj“) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“).

2. Podnositelja je zastupao g. P. Marović, odvjetnik iz Splita. Hrvatsku vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj prigovara temeljem članka 8. Konvencije da je povrijeđeno njegovo pravo na poštivanje njegovog privatnog i obiteljskog života.

4. Dana 3. lipnja 2013. o zahtjevu je obaviještena Vlada.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj je rođen 1966. godine i živi u Žrnovnici.

A. Činjenice predmeta

6. Dana 7. kolovoza 2003. podnositeljeva supruga, u devetom mjesecu trudnoće, rodila je mrtvo dijete u Kliničkom bolničkom centru Split, državnoj zdravstvenoj ustanovi.

7. Nakon poroda, podnositelj i njegova supruga nisu željeli preuzeti posmrtno ostatke svoga djeteta, pa je bolnica preuzela odgovornost za tijelo.

8. Obdukcija provedena u bolnici dana 18. kolovoza 2003. pokazala je da je dijete umrlo uslijed gestacijskih komplikacija.

9. Dana 13. listopada 2003. bolnica je zbrinula djetetovo tijelo zajedno s drugim kliničkim otpadom (ljudsko tkivo i amputirani dijelovi tijela). Tvrtka L., koja ima ugovor s bolnicom, prebacila je klinički otpad na gradsko groblje Zagreb na kremaciju.

10. Ubrzo nakon toga podnositelj i njegova supruga počeli su se raspitivati o tome gdje je dijete pokopano, ali nisu uspjeli dobiti nikakve konkretne informacije.

B. Građanski postupak koji je pokrenuo podnositelj zahtjeva

11. Dana 2. lipnja 2004. podnositelj i njegova supruga podnijeli su tužbu protiv bolnice pred Općinskim sudom u Splitu, tražeći naknadu štete za duševne boli prouzročene načinom na koji je bolnica zbrinula tijelo njihova djeteta. Tvrde da su pristali na obdukciju i pokop svoga djeteta, ali bolnica nije dokazala da je izvršila pokop niti ih je obavijestila o mjestu pokopa.

12. Bolnica se branila time da je postupila u skladu s člankom II. Naputka Ministarstva zdravlja o postupanju s otpadom koji nastaje pri pružanju zdravstvene zaštite, a koji joj omogućuje da tijelo odloži zajedno s kliničkim otpadom.

13. Na ročištu dana 24. studenoga 2004. sud je izveo dokaz saslušanjem patologa Š. A., koji je izvršio obdukciju djetetova tijela. On je objasnio da se u situacijama u kojima roditelji nisu htjeli preuzeti odgovornost za tijelo svojega mrtvorodenog djeteta od bolnice po zakonu zahtijeva da tretira tijelo kao klinički otpad te da se posmrtni ostaci pokopaju ili kremiraju. Nadalje, objasnio je kako je bolnica, prije sklapanja ugovora s tvrtkom L. 2002. godine, pokapala tijela mrtvorodne djece u zajedničku grobnicu. Tvrtka L. potom je predložila kremiranje tijela umjesto pokopa zato što je zajednička grobnica bila puna. Posmrtni ostaci podnositeljeva djeteta stoga su spremljeni zajedno s ostalim kliničkim otpadom i odvezeni na gradsko groblje Zagreb na kremaciju. Podnositeljeva supruga osporila je verziju događaja koju je ispričao Š. A., tvrdeći da joj je Š. A. najprije rekao da je njezino dijete pokopano. Š. A. je odgovorio da je prvotno mislio da je to tako, a tek kasnije saznajući što se uistinu dogodilo.

14. Drugo ročište održano je 1. veljače 2005., na kojem je medicinska sestra iz bolnice, M. K., dala iskaz. Posvjedočila je da je, nakon što je djetetovo tijelo odneseno na odjel patologije, pričala s podnositeljem koji joj je rekao kako želi da bolnica pokopa njegovo dijete. Vidjela je podnositelja drugom prilikom i rekao joj je da ne želi preuzeti odgovornost za pokop. Kada joj se podnositelj ponovno obratio i upitao je gdje je pokop obavljen, rekla mu je da je njegovo dijete pokopano u zajedničku grobnicu, iako nije bila sigurna, ali je u svakom slučaju smatrala da kremacija u zajedničkom grobu podrazumijeva jedan oblik ukopa. Svjedokinja je također izrazila

žaljenje što je podnositelj možda stekao dojam da će dijete biti pokopano u zasebnoj grobnici. Podnositelj je opovrgnuo verziju događaja koju je ispričala M. K., tvrdeći da je zatražio da mu se prosljede svi dokumenti i računi vezani za pokop. Medicinska sestra M. K. priznala je da je to točno, ali da takvi dokumenti nisu postojali, što je već rekla podnositelju.

15. Na istom su ročištu dala iskaz druga dva svjedoka, Z. S. i V. T., tehničari na patološkom odjelu bolnice. Z. S. je posvjedočio da je bolnica 2002. godine obustavila svoju praksu pokapanja i započela s kremacijama. Ista je procedura primijenjena i u slučaju podnositeljeva mrtvorodenog djeteta, čiji su posmrtni ostaci odneseni zajedno s kliničkim otpadom i kremirani. V. T. je potvrdio da je osobno stavio posmrtne ostatke devetero djece u kutiju koju je odnijela tvrtka L., ali nije znao što se kasnije dogodilo s njima.

16. Na ročištu održanom dana 23. ožujka 2005., direktor tvrtke L. posvjedočio je da posmrtni ostaci podnositeljeva djeteta nisu bili pokopani na groblju, već su bili zbrinuti zajedno s kliničkim otpadom i kremirani. On je objasnio da postoji zajednička grobnica u koju su tijela mogla biti pokopana, da su roditelji to tražili i dobili potrebno odobrenje. U protivnom se tijela kremiraju. Praksa je bila da se tijela stave u veliku drvenu kutiju zajedno s ostalim kliničkim otpadom te da se odvedu na gradsko groblje Zagreb na kremaciju.

17. Na istome ročištu podnositelj i njegova supruga Ž. M. dali su usmeni iskaz. Ž. M. je izjavila da je bila u šoku nakon što je rodila mrtvo dijete te da od tada ima psihičke smetnje. Stoga su ona i suprug zatražili da medicinska sestra M. K. organizira djetetov pokop na mjesnom groblju. Čim se počela osjećati bolje, Ž. M. je od bolnice zatražila informacije o pokopu djeteta te joj je rečeno da je njezino dijete pokopano na mjesnom groblju. Međutim, na groblju joj je rečeno da nije bilo nijednog takvog pokopa. Duže vrijeme nakon toga nitko joj nije mogao reći što se dogodilo s tijelom djeteta, sve dok u studenome 2003. nije održan sastanak u bolnici na kojem je saznala da je dijete kremirano na gradskom groblju Zagreb. Ona i njezin suprug kontaktirali su groblje, od kojeg su dobili odgovor da ne znaju ništa o kremaciji njihova djeteta te da posmrtni ostaci mrtvorodenog djeteta ne bi bili kremirani bez relevantne dokumentacije. Podnositelj je posvjedočio da ga medicinska sestra M. K. nikada nije izvijestila o tome što bi se točno moglo dogoditi s tijelom njegova djeteta i da nikada ne bi dopustio da se njegovo dijete kremira na takav način. Također je potvrdio da je saznao od gradskog groblja Zagreb da tijelo mrtvorodenog djeteta ne bi bilo kremirano bez relevantne postupovne dokumentacije.

18. Dana 6. travnja 2005. Općinski sud u Splitu odbacio je tužbu zbog toga što je bolnica, u skladu sa zakonom, nakon što su podnositelj i njegova supruga odbili preuzeti odgovornost za tijelo, zbrinula djetetovo tijelo zajedno s kliničkim otpadom. Mjerodavni dio presude glasi:

„Nema spora između stranaka oko toga da je dana 7. kolovoza 2003. [Ž. M.] rodila mrtvo dijete i da je izvršena obdukcija ostataka i placente te da je u uredu patologa [podnositelj] odbio prijedlog medicinske sestre M. K. da preuzme odgovornost za ukop mrtvorodenog djeteta. Tuženik je stoga, u skladu s Naputkom o postupanju s otpadom koji nastaje pri pružanju zdravstvene zaštite („Narodne novine“, br. 50/2000) u vezi s člankom 58. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti („Narodne novine“, br. 60/1992, 26/1993 i 29/1994), smatrao da placenta i fetus spadaju pod klinički otpad u smislu članka 20. Pravilnika o uvjetima i načinu obavljanja mjera za sprječavanje i suzbijanje bolničkih infekcija („Narodne novine“, br. 93/2002), koji propisuje da su fetusi klinički otpad u slučajevima u kojima je majka trudna do dvadeset i dva tjedna (pet i pol mjeseci), iako u ovom predmetu nema spora oko toga da je [Ž. M.] rodila mrtvo dijete nakon devet mjeseci trudnoće, koje, međutim, nije proglašeno živim, za razliku od slučajeva u kojima je dijete rođeno živo, a potom umrlo.

...

Iz toga slijedi da je tuženik prilikom odlaganja tužiteljeva mrtvorodenog djeteta (u situaciji u kojoj je isti odbio preuzeti odgovornost za ukop i nije posjedovao obiteljsku grobnicu) postupio u skladu s prethodno navedenim propisima i ugovorom s tvrtkom L. Tuženik stoga nije obavezan platiti nikakvu naknadu.”

19. Podnositelj i njegova supruga podnijeli su žalbu Županijskom sudu u Splitu dana 13. svibnja 2005. Tvrđili su da mjerodavne činjenice nisu pravilno utvrđene i da je ostalo nerazjašnjeno gdje i kako je tijelo njihova djeteta pokopano. Također su istaknuli da propisi na koje se prvostupanjski sud pozivao ne propisuju da se tijelo mrtvorodenog djeteta može tretirati kao klinički otpad.

20. Dana 24. svibnja 2007. Županijski sud u Splitu odbio je žalbu i potvrdio prvostupanjsku presudu. Smatrao je, međutim, da je prvostupanjski sud pogrešno utvrdio da je djetetovo tijelo zbrinuto u skladu sa zakonom, ali s obzirom na to da nijedna zakonska odredba nije obvezivala bolnicu da obavijesti roditelje o tome gdje je njihovo mrtvorodeno dijete pokopano, podnositelj i njegova supruga nisu mogli potraživati naknadu štete u vezi s tim. Županijski sud u Splitu posebice je presudio:

„Na početku treba napomenuti da ovaj sud ne prihvaća utvrđenja prvostupanjskog suda, koji je utvrdio da je tuženik oslobođen odgovornosti prema odredbama Naputka o postupanju s otpadom koji nastaje pri pružanju zdravstvene zaštite („Narodne novine“, br. 50/2000; dalje u tekstu ‘Naputak’) i Pravilnika o uvjetima i načinu obavljanja mjera za sprječavanje i suzbijanje bolničkih infekcija („Narodne novine“, br. 93/2002; dalje u tekstu ‘Pravilnik’). Ti se propisi ne odnose na pitanje načina na koji bi bolnice trebale postupati s tijelima mrtvorodene djece. Odnose se, između ostalog, na način na koji se klinički otpad treba odlagati, uključujući fetuse u slučajevima u kojima je majka bila trudna do dvadeset i dva tjedna (članak 20. stavak 3. Pravilnika), što nije slučaj u ovome predmetu u kojemu je [Ž. M.] rodila mrtvo dijete nakon devet mjeseci trudnoće.

Iako postojeće zakonodavstvo nije dosljedno reguliralo pitanje pravnog statusa mrtvorodenog djeteta, ovaj sud nalazi da prethodno navedeni Naputak i Pravilnik nisu primjenjivi. Razlog tome je što postoje posebne odredbe koje prave jasnu razliku između fetusa i mrtvorodenog djeteta. Za razliku od fetusa:

- mrtvorodeno dijete mora se upisati u matricu rođenih (članci 9. i 12. Zakona o državnim maticama – „Narodne novine“, br. 96/1993)

- mrtvorodeno dijete, kao i svaka druga umrla osoba, ne smije se pokopati ili kremirati dok se nad njim ne obavi pregled od strane mrtvozornika (članci 2. i 8. Pravilnika o načinu pregleda umrlih te o utvrđivanju vremena i uzroka smrti – „Narodne novine“, br. 121/1999, 133/1999 i 112/2000).

Stoga ovaj sud uopće ne sumnja u to da se mrtvorodeno dijete, za razliku od fetusa, može pokopati (ili kremirati) na isti način kao bilo koja druga umrla osoba prema relevantnim odredbama Zakona o grobljima („Narodne novine“, br. 18/1998), koje propisuju da se umrla osoba mora pokopati na njegovom [ili njezinom] lokalnom groblju ili na drugom groblju koje je odredio umrli ili njegov ili njezin najbliži rođak (članak 12.).

Međutim, ni prethodno navedene odredbe, bilo koje druge odredbe koje reguliraju ponašanje tuženika prema svojim pacijentima (Zakon o zdravstvenoj zaštiti – „Narodne novine“, br. 121/2003, 48/2005 i 85/2006), niti bilo koje druge odredbe zakona, ne obvezuju tuženika, kao zdravstvenu ustanovu, da pokopa tijelo koje nije odveo najbliži rođak na njima poznato mjesto.

Stoga tuženik nije odgovoran za štetu jer osnove odgovornosti, u smislu članka 154. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 53/1991, 73/1991, 3/1994, 7/1996, 91/1996, 112/1999 i 88/2011), u vezi s člankom 1163. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/2005), nisu utvrđene. Pozivanje tužitelja na odgovornost za kršenje ugovorne obveze nije primjenjivo jer mjerodavne odredbe Zakona o obveznim odnosima ne predviđaju takvu štetu.”

21. Podnositelj i njegova supruga također su podnijeli reviziju Vrhovnom sudu Republike Hrvatske dana 28. rujna 2007., tvrdeći da im je neshvatljivo da se bolnicu ne može smatrati odgovornom unatoč tome što nije postupila u skladu s mjerodavnim domaćim pravom prilikom zbrinjavanja njihova mrtvorodjenog djeteta.

22. Dana 12. studenoga 2008. Vrhovni sud je odbio reviziju, prihvativši obrazloženje Županijskog suda u Splitu. Dodao je:

„Također treba napomenuti da duševni bolovi koje roditelji trpe jer ne znaju gdje se nalazi grob njihova djeteta i zbog toga ga ne mogu posjetiti, nije oblik nematerijalne štete u smislu članaka 200. i 201. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 53/1991, 73/1991, 3/1994, 7/1996 i 112/1999) ... samo duševni bolovi nastali zbog smanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, ili smrti bliskog srodnika jamče naknadu materijalne štete. Svaka druga duševna bol koja proizlazi iz drugih situacija nije pravna osnova za naknadu štete.“

23. Podnositelj i njegova supruga potom su podnijeli ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, ponavljajući svoje prethodne tvrdnje. Podnositelj je tvrdio da su posmrtni ostaci njegova mrtvorodjenog djeteta nepropisno zbrinuti te da nije uspio dobiti informacije o tome gdje je dijete pokopano.

24. Dana 1. veljače 2012. Ustavni sud Republike Hrvatske odbacio je ustavnu tužbu kao nedopuštenu zbog njezine očite neosnovanosti, utvrdivši sljedeće:

„Žalitelji nisu uspjeli dokazati u svojoj ustavnoj tužbi da su nadležni sudovi postupili suprotno ustavnim odredbama o ljudskim pravima i temeljnim slobodama niti da su proizvoljno protumačili mjerodavne zakonske odredbe. Ustavni sud stoga nalazi da ovaj predmet ne dovodi u pitanje ustavna prava tužitelja. Prema tome, u predmetu ne postoji pitanje ustavnog zakona o kojem bi odlučivao Ustavni sud. ... „

25. Ova odluka dostavljena je podnositelju zahtjeva dana 27. veljače 2012.

C. Kazneni postupak koji je pokrenuo podnositelj zahtjeva

26. Dana 9. lipnja 2005. podnositelj je podnio kaznenu prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Splitu protiv zaposlenika bolnice i tvrtke L., navodeći da pokop njegova mrtvorodenog djeteta nije bio pravilno dokumentiran ni obavljen.

27. Općinsko državno odvjetništvo u Splitu ispitalo je patologa (vidi stavak 13. ove presude), koji je objasnio da se fetusi i tijela mrtvorodene djece odlažu zajedno s ostalim kliničkim otpadom, što je bio slučaj i s tijelom podnositeljeva mrtvorodenog djeteta. Roditelji nisu trebali dati nikakav posebni pisani pristanak jer to nije predviđeno zakonom.

28. Dana 10. veljače 2006. Općinsko državno odvjetništvo u Splitu odbacilo je kaznenu prijavu podnositelja zbog toga što je tijelo njegova mrtvorodenog djeteta odloženo u skladu s relevantnim zakonom i procedurama.

29. Podnositelj je preuzeo progon u svojstvu oštećenika kao tužitelja i dana 29. siječnja 2007. podnio optužni prijedlog Općinskom sudu u Splitu protiv V. T., M. K. i Z. S. (vidi stavke 14. i 15. ove presude) zbog nesavjesnog obavljanja službe.

30. Dana 24. listopada 2008. Općinski sud u Splitu odbacio je optužnicu zbog toga što su zaposlenici bolnice postupili u skladu s mjerodavnim zakonodavstvom, i to prvenstveno Napatkom Ministarstva zdravlja o postupanju s otpadom koji nastaje pri pružanju zdravstvene zaštite, Zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti i Pravilnikom o uvjetima i načinu obavljanja mjera za sprječavanje i suzbijanje bolničkih infekcija.

31. Podnositelj je podnio žalbu Županijskom sudu u Splitu, ali dana 3. ožujka 2009. ista je odbačena kao neosnovana.

32. U rujnu 2009. godine podnositelj je iznio svoj slučaj medijima, što je potaknulo Državno odvjetništvo da preispita njegove pritužbe.

33. U izvješću od 8. rujna 2009. Općinsko državno odvjetništvo u Splitu izvijestilo je Županijsko državno odvjetništvo u Splitu o tijeku podnositeljeva predmeta. Pozvalo se na parnični postupak u kojem je podnositeljev zahtjev za naknadu štete od bolnice bio odbačen te je ponovilo da je tijelo mrtvorodenog djeteta bilo zbrinuto u skladu s postupkom propisanim zakonom i time ne predstavlja kazneno djelo.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

A. Ustav Republike Hrvatske

34. Mjerodavna odredba Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001 i 41/2001, 55/2001, 76/2010 i 85/2010) glasi:

Članak 35.

„Svaku se jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.“

B. Kazneni zakon

35. Mjerodavna odredba Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 110/1997, 27/1998, 50/2000, 129/2000, 51/2001) glasi:

Nesavjestan rad u službi

Članak 339.

„Službena ili odgovorna osoba koja kršenjem zakona ili drugih propisa, propuštanjem dužnog nadzora ili na drugi način očito nesavjesno postupa u obavljanju službe, pa time prouzroči težu povredu prava drugoga ili znatnu imovinsku štetu, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.“

C. Zakon o obveznim odnosima

36. Zakon o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 53/1991, 73/1991, 111/1993, 3/1994, 7/1996, 91/1996 i 112/1999) glasi:

Osnove odgovornosti

Članak 154.

„Tko drugome uzrokuje štetu dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove ili njezine krivnje.“

Nematerijalne štete

Članak 200.

„(1) Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog smanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda časti; slobode ili prava ličnosti, smrti bliske osobe te za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a osobito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdavaju, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete, a i kad nje nema.“

(2) Pri odlučivanju o zahtjevu za naknadu nematerijalne štete te o visini njezine naknade sud će voditi računa ... cilju kome služe te naknade, ali i o tome da se njima ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njihovom prirodom i društvenom svrhom.“

Članak 201.

„(1) U slučaju smrti neke osobe koja ostvaruje pravo na naknadu, sud može dosuditi članovima njegove ili njezine uže obitelji (bračni drug, dijete ili roditelj) pravičnu novčanu naknadu. ...“

D. Ostalo mjerodavno zakonodavstvo

1. Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti

37. Mjerodavni dio Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti („Narodne novine“, br. 60/1992) glasi:

Članak 57.

„Svaka zdravstvena ustanova i službenik zdravstvene struke dužni su osigurati sanitarne i druge uvjete te provoditi odgovarajuće sanitarno-tehničke, higijenske, organizacijske i ostale mjere za zaštitu od širenja zaraznih bolesti unutar zdravstvene ustanove (bolnička infekcija). ...“

Članak 58.

„Ministarstvo zdravlja donosi detaljne propise o mjerama za sprečavanje i suzbijanje bolničkih infekcija.“

2. Pravilnik o uvjetima i načinu obavljanja mjera za sprječavanje i suzbijanje bolničkih infekcija

38. Mjerodavna odredba Pravilnika o uvjetima i načinu obavljanja mjera za sprječavanje i suzbijanje bolničkih infekcija („Narodne novine“, br. 93/2002) glasi:

Članak 20.

„Pod infektivnim otpadom koji je dio bolničkog otpada, a sumnjiv je da sadrži patogene (bakterije, viruse, parazite ili gljivice) u dovoljnoj koncentraciji da uzrokuje bolest kod prijemčivih domaćina podrazumijeva se:

...

3. medicinski otpad: dijelovi ljudskog tijela – amputati, tkiva i organi odstranjeni tijekom kirurških zahvata, tkiva uzeta u dijagnostičke svrhe, placente i fetusi do navršena 22 tjedna trudnoće ...“

3. Naputak Ministarstva zdravlja o postupanju s otpadom koji nastaje pri pružanju zdravstvene zaštite

39. Naputak Ministarstva zdravlja o postupanju s otpadom koji nastaje pri pružanju zdravstvene zaštite („Narodne novine“, br. 50/2000), u svom mjerodavnom dijelu propisuje:

II.

„Vrste otpada koji nastaje u zdravstvenim ustanovama su:

1. Opasni medicinski otpad:

1.1. Patološki otpad: dijelovi ljudskog tijela - amputati, tkiva i organi odstranjeni tijekom kirurških zahvata, tkiva uzeta u dijagnostičke svrhe, placentе i fetusi, pokusne životinje i njihovi dijelovi ...“

IV.

„Otpad se sakuplja na mjestu nastanka u ambalažu prilagođenu njegovim svojstvima, količini te načinu skladištenja, prijevoza i obrađivanja ...“

4. Zakon o grobljima

40. Mjerodavne odredbe Zakona o grobljima („Narodne novine“, br. 19/1998) glase:

Članak 12.

„(1) Umrlog se u pravilu ukapa na groblju koje se nalazi na području jedinice lokalne samouprave na kojem je umrli imao prebivalište.

(2) Umrlog se može ukopati i na groblju koje je on odredio za života ili koje odredi njegova obitelj, odnosno osobe koje su dužne skrbiti o njegovu ukopu.

(3) Umrlog se može ukopati i izvan groblja samo uz odobrenje koje daje tijelo jedinice lokalne samouprave nadležno za komunalne poslove uz prethodno mišljenje tijela jedinice lokalne samouprave nadležne za poslove zdravstva.“

Članak 16.

„...“

(3) Uprava groblja dužna je voditi i registar umrlih osoba po prezimenu, imenu i imenu oca te jedinstvenom matičnom broju građana umrle osobe s naznakom gdje je ukopana. ...“

5. Zakon o državnim maticama

41. Mjerodavne odredbe Zakona o državnim maticama („Narodne novine“, br. 96/1993) glase:

Članak 12.

„...“

(2) Ako je dijete mrtvorodeno, rođenje se mora prijaviti u roku 48 sati od rođenja djeteta. ...“

6. Pravilnik o načinu pregleda umrlih te o utvrđivanju vremena i uzroka smrti

42. Pravilnik o načinu pregleda umrlih te o utvrđivanju vremena i uzroka smrti („Narodne novine“, br. 121/1999, 133/1999 i 112/2000):

Članak 2.

„Ni jedan se umrli odnosno mrtvorodeni ne smije pokopati ili kremirati dok se nad njim ne obavi pregled [od strane mrtvozornika].“

Članak 8.

„(1) Pri pregledu mrtvozornik utvrđuje smrt, odnosno mrtvorodenost te vrijeme i uzrok smrti.

...“

PRAVO**I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 8. KONVENCIJE**

43. Podnositelj je istaknuo prigovor da je tijelo njegova mrtvorodenog djeteta nepropisno zbrinuto, što mu je onemogućilo pribavljanje informacija o tome gdje je dijete pokopano. Pozvao se na članak 8. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„1. Svatko ima pravo na poštivanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.

2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.“

A. Dopuštenost*1. Podnositeljev status žrtve*

44. Sud od početka primjećuje da Vlada nije podnijela prigovor o tome je li, u okolnostima predmeta, podnositelj zahtjeva još uvijek mogao tvrditi da je žrtva navodne povrede. Sud će to pitanje ispitati na vlastitu inicijativu (vidi predmet, *mutatis mutandis*, *Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine* [VV], br. 27996/06 i 34836/06, § 27., ESLJP 2009).

45. S tim u vezi, Sud ponavlja kako na temelju članka 34. Konvencije „može primati zahtjeve bilo koje fizičke osobe ... koja tvrdi da je žrtva povrede prava priznatih u ovoj Konvenciji ili dodatnim protokolima što ih je počinila jedna visoka ugovorna stranka ...“. Dužnost ispravljanja svake navodne povrede Konvencije prvenstveno je na nacionalnim vlastima. U tom je pogledu pitanje može li podnositelj tvrditi da je žrtva navodne povrede relevantno u svim fazama postupka na temelju Konvencije. Odluka ili mjera u korist podnositelja u načelu nije dostatna da podnositelja liši položaja „žrtve“ osim ako su nacionalne vlasti priznale, bilo izričito ili u biti, povredu Konvencije i nakon toga za nju ponudile i zadovoljštinu. Tako

ponuđena zadovoljština mora biti primjerena i dostatna, u protivnom stranka može i dalje tvrditi da je žrtva povrede (vidi, između ostalih, predmet, *Burdov protiv Rusije* (br. 2), br. 33509/04, §§ 54.-56., ESLJP 2009, s daljnjim upućivanjima).

46. Sud u ovom predmetu primjećuje da je dana 24. svibnja 2007. Županijski sud u Splitu utvrdio da tijelo podnositeljeva mrtvorodenog djeteta nije zbrinuto u skladu s mjerodavnim domaćim pravom. Smatra, međutim, da nijedna odredba domaćeg prava nije obvezivala bolnicu da obavijesti roditelje gdje je pokopano njihovo mrtvorodeno dijete i da stoga podnositelj nije mogao potraživati naknadu štete u vezi s tim (vidi stavak 20. ove presude). Vrhovni sud potvrdio je ovu odluku Županijskog suda u Splitu (vidi stavak 22. ove presude).

47. Iako bi se moglo podrazumijevati da ove odluke nadležnih domaćih sudova idu u korist podnositelja jer je njima izričito priznato da navodno niješanje u prava podnositelja na temelju članka 8. Konvencije nije bilo u skladu sa zakonom, to priznanje nije dovelo do dosuđivanja naknade podnositelju na državnoj razini.

48. Sud stoga smatra da podnositelj i dalje može tvrditi da je žrtva u odnosu na njegov prigovor na temelju članka 8. Konvencije.

2. Neiscrpljivanje domaćih pravnih sredstava

(a) Tvrdnje stranaka

49. Vlada tvrdi da podnositelj nije propisno iznio svoj predmet pred Ustavnim sudom, jer je samo ponovio svoje pritužbe pred nižim sudovima i nije postavio nijedno pitanje koje se tiče njegovih ustavnih prava. Po mišljenju Vlade, podnositelj nije propisno iscrpio sva dostupna i učinkovita domaća pravna sredstva.

50. Podnositelj je smatrao da je uredno iscrpio domaća pravna sredstva.

(b) Ocjena Suda

51. Sud ponavlja kako temeljem članka 35 § 1 Konvencije može razmotriti zahtjev tek nakon što su iscrpljena sva domaća pravna sredstva. Svrha članka 35. je državama ugovornicama dati priliku da spriječe ili isprave povrede za koje se navodi da su ih počinile prije nego se ti navodi podnesu Sudu (vidi, na primjer, predmet *Misfud protiv Francuske* (odl.) [VV], br. 57220/00, § 15., ESLJP 2002-VIII). Obveza iscrpljenja domaćih pravnih sredstava iziskuje da se podnositelj na uobičajen način posluži pravnim sredstvima koja su učinkovita, dostatna i dostupna u odnosu na svoje prigovore temeljem Konvencije. Da bi bilo učinkovito, pravno sredstvo mora moći izravno ispraviti pobijano stanje stvari (vidi predmet *Balogh protiv Mađarske*, br. 47940/99, § 30., 20. srpnja 2004.).

52. Pravilo o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava u pravilu traži da se prigovori koje se namjeravaju postaviti na međunarodnoj razini prvo

rasprave pred domaćim sudovima, barem u biti i u skladu s formalnim zahtjevima i rokovima propisanim domaćim pravom. Svrha pravila kojim se zahtijevaju domaća pravna sredstva je omogućiti nacionalnim vlastima (prvenstveno sudskim) odlučiti o navodu da je došlo do povrede prava iz Konvencije i, kad je to odgovarajuće, pružiti zadovoljštinu prije nego što se ta tvrdnja podnese Sudu. Ako na nacionalnoj razini postoji pravno sredstvo koje nacionalnim sudovima omogućuje odlučiti, barem u biti, o tvrdnji da je došlo do povrede prava iz Konvencije, tada treba iscrpiti to pravno sredstvo (vidi predmet *Azinas protiv Cipra* [VV], br. 56679/00, § 38., ESLJP 2004-III).

53. Sud primjećuje da je tijekom postupaka pred domaćim sudovima podnositelj tvrdio da je bolnica nezakonito i nepropisno zbrinula tijelo njegova mrtvorodenog djeteta, što ga je spriječilo u dobivanju informacije o tome gdje je njegovo dijete pokopano. On je iznio te tvrdnje pred Općinskim sudom u Splitu i Županijskim sudom u Splitu (vidi stavke 11. i 19. ove presude), a nakon toga pred Vrhovnim sudom (vidi stavak 21. ove presude) i Ustavnim sudom (vidi stavak 23. ove presude). Pored toga, pozivajući se u biti na iste razloge, podnositelj je pred nadležnim tijelima upotrijebio pravna sredstva kaznenog prava (vidi stavke 26.-33. ove presude). Podnositelj zahtjeva stoga je nacionalnim tijelima dao priliku koja je u načelu trebala biti dana državama ugovornicama u skladu s člankom 35. § 1 Konvencije, da isprave povrede koje se protiv njih iznose (vidi, na primjer, predmet *Tarbuk protiv Hrvatske*, br. 31360/10, § 32, 11. prosinca 2012.).

54. Stoga prigovor Vlade treba odbiti.

3. Zaključak

55. Sud primjećuje da zahtjev podnositelja nije očito neosnovan u smislu članka 35 § 3 (a) Konvencije. Primjećuje i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga ga treba proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

56. Podnositelj je tvrdio da je bolnica nepropisno zbrinula tijelo njegova mrtvorodenog djeteta. Stoga je ostalo nepoznato gdje se nalazi djetetov grob i on nije mogao dobiti obične informacije o posljednjem počivalištu njegova djeteta. Istina je da je zatražio da bolnica pokopa tijelo, umjesto da se sam pobrine za pokop, ali time nije spriječeno njegovo pravo da zna gdje je se nalazi posljednje počivalište njegova djeteta. Po mišljenju podnositelja, domaći su ga sudovi spriječili da dobije točne i zadovoljavajuće informacije o pokopu njegova djeteta, čime je nepravedno povrijeđeno njegovo pravo na poštivanje obiteljskog života. Podnositelj je također naveo da je postupio u

dobroj vjeri kada je zamolio bolnicu da se pobrine za tijelo njegova mrtvorodenog djeteta, a tek je kasnije saznao da je tijelo bilo zbrinuto na način neprimjeren za ljudsko biće. Sam događaj prouzročio je znatno velik stres njemu i njegovoj supruzi, čije posljedice trpe od tada.

57. Vlada tvrdi da nije bilo miješanja u podnositeljeva prava na temelju članka 8. Istaknula je da je nakon djetetova rođenja podnositelj odlučio ne preuzeti odgovornost za ukop tijela, iako je bio svjestan bolničke procedure u takvim slučajevima. Podnositelj se time odrekao svojega prava na ukop svojega mrtvorodenog djeteta i na pravo da sazna podatke o tome gdje je tijelo odneseno na posljednji počinak. Bolnica nikada nije obećala podnositelju ili njegovoj supruzi da će pokopati djetetovo tijelo na neki određeni način, te nisu postojale nikakve okolnosti koje bi potaknule bolnicu da misli da bi podnositelj ili njegova supruga ikada htjeli posjetiti djetetov grob. Podnositelj je time prešutno prihvatio da će se bolnica pobrinuti o djetetovu tijelu u skladu s utvrđenim postupkom. Podnositelj i njegova supruga imali su dovoljno vremena da razmisle o tome žele li se pobrinuti za tijelo, kako ne bi mogli kriviti bolnicu za vlastite propuste, pogotovo stoga što nijedna odredba mjerodavnog domaćeg prava ne obvezuje bolnicu da se o djetetovu tijelu pobrine na način koji podnositelj smatra primjerenim. Konačno, Vlada je istaknula da su se odluke domaćih vlasti u podnositeljevu slučaju temeljile na mjerodavnom domaćem pravu i nisu bile nepoštene.

2. Ocjena Suda

(a) Radi li se o pravu koje štiti članak 8.

58. Prvo pitanje koje Sud treba raspraviti jest može li podnositelj argumentirano tvrditi da je imao pravo zaštićeno člankom 8.

59. Sud ponavlja da su koncepti privatnog i obiteljskog života široki pojmovi koji nisu podložni iscrpnoj definiciji (vidi predmet *Hadri-Vionnet v. Švicarske*, br. 55525/00, § 51., 14. veljače 2008.). Sud je smatrao da je aspekt članka 8. koji se odnosi na „privatni život“ primjenjiv na pitanje je li majka imala pravo promijeniti prezime na nadgrobnoj ploči svojega mrtvorodenog djeteta (vidi predmet *Znamenskaya protiv Rusije*, br. 77785/01, § 27., 2. lipnja 2005.) te također da prekomjerno odugovlačenje domaćih vlasti da vrate tijelo podnositeljeva djeteta nakon obdukcije predstavlja miješanje u privatni i obiteljski život podnositelja (vidi predmet *Pannullo i Forte protiv Francuske*, br. 37794/97, § 36., ESLJP 2001-X), kao i odbijanje istražnih vlasti da vrate tijelo osumnjičenog njegovim srodnicima (vidi predmet *Sabanchiyeva i ostali protiv Rusije*, br. 38450/05, stavak 123., ESLJP 2003 (izvatci)). Sud je također smatrao da to što majka nije mogla izvršiti svoje vjerske dužnosti na grobu svojega mrtvorodenog djeteta otvara pitanje o konceptu „obiteljskog života“ na temelju članka 8. (vidi predmet *Yıldırım protiv Turske* (odl.), 25327/02, 11. rujna 2007.). Sud

je nadalje presudio da je odbijanje odobrenja za prijenos urne koja sadrži pepeo supruga podnositeljice bilo pitanje koje spada pod članak 8. (vidi predmet *Elli Poluhas Dödsbo protiv Švedske*, br. 61564/00, § 24., ESLJP 2006-I). Sud je došao do istog zaključka i glede pitanja je li podnositelj imao pravo prisustvovati ukopu svoga djeteta (vidi predmet *Hadri-Vionnet*, naprijed citirano, § 52).

60. U svjetlu prethodno navedene sudske prakse, Sud smatra da je članak 8. Konvencije primjenjiv na ovaj predmet, u kojem je podnositelj istaknuo prigovor kako je tijelo njegova mrtvorodenog djeteta nepropisno zbrinuto, što ga je prema tome spriječilo da dobije informaciju o tome gdje je dijete pokopano.

(b) Je li došlo do miješanja u pravo podnositelja

61. Sud napominje da nije sporno da je bolnica javna institucija i da su čini i propusti njezina medicinskog osoblja mogli navesti na preuzimanje odgovornosti tužene države na temelju Konvencije (vidi predmet *Glass protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 61827/00, § 71., ESLJP 2004-II).

62. Sud dalje primjećuje da je glavno pitanje u ovome predmetu to je li bolnica bila ovlaštena zbrinuti tijelo podnositeljeva mrtvorodenog djeteta postupajući s posmrtnim ostacima kao s kliničkim otpadom, ne ostavljajući nikakvog traga o tome gdje se oni nalaze. Prema tome, nije upitno je li podnositelj imao pravo na određenu vrstu obreda ili odabrati lokaciju posljednjeg počivališta djeteta, što bi se moglo shvatiti iz tvrdnji Vlade, već je li bilo miješanja u podnositeljeva prava na temelju članka 8. time što je tijelo njegova mrtvorodenog djeteta odloženo kao klinički otpad.

63. Imajući na umu činjenicu da je rođenje mrtvorodenog djeteta zasigurno bilo iznimno emocionalno uznemirujuće za podnositelja i njegovu suprugu (usporedi, između ostalog, s predmetom *Hadri-Vionnet*, naprijed citirano § 54), Sud napominje da Vlada nije dostavila nikakav zapisnik ili drugu dokumentaciju koja potvrđuje informacije koje je bolnica pružila podnositelju o tome što se dogodilo s posmrtnim ostacima njegova djeteta. Neodređenost načina na koji je bolnica postupila po tom pitanju očita je iz iskaza koji su njezini zaposlenici dali pred domaćim tijelima. Medicinska sestra zadužena za djetetovo tijelo izrazila je svoje žaljenje što je podnositelj krivo protumačio informacije koje mu je dala i potvrdila je da s tim u vezi ne postoje nikakvi relevantni dokumenti (vidi stavak 14. ove presude). Slično tome, kada je Državno odvjetništvo ispitalo patologa iz bolnice, on je potvrdio da nije postojao nikakav dokument poput obrasca za pristanak na raspolaganje posmrtnim ostacima, budući da domaće pravo to nije zahtijevalo (vidi stavak 27. ove presude).

64. U području koje je osobno i delikatno kao što je suočavanje sa smrću bliskog srodnika, u kojemu treba primijeniti osobito visok stupanj pažnje i razboritosti (vidi predmet *Hadri-Vionnet*, naprijed citirano, § 56), Sud ne smatra da je, pozivajući se na usmeni dogovor s bolnicom da će se pobrinuti

o ukopu njegova mrtvorodenog djeteta, podnositelj prešutno prihvatio da se djetetovo tijelo odloži zajedno s ostalim kliničkim otpadom, ne ostavljajući trag ostataka ili njihova počivališta, posebice stoga što mjerodavno domaće pravo, Zakon o grobljima – koje je, prema Županijskom sudu u Splitu, primijenjeno u ovome predmetu (vidi stavak 20. ove presude) – propisuje da groblja moraju voditi registar svih ukopa, s naznakom gdje je umrla osoba ukopana (vidi stavak 40. ove presude).

65. Sud stoga smatra da je odbacivanjem tijela podnositeljeva mrtvorodenog djeteta zajedno s kliničkim otpadom, ne ostavljajući trag ostataka ili njihova počivališta, došlo do miješanja u pravo podnositelja na temelju članka 8. Konvencije.

(c) Opravdanost miješanja

66. Miješanje u ostvarivanje prava na poštivanje privatnog i obiteljskog života može se opravdati samo ako su ispunjeni uvjeti iz drugog stavka članka 8. Potrebno je stoga vidjeti je li miješanje bilo „u skladu sa zakonom“, je li imalo cilj koji je legitiman na temelju ovog stavka i je li bilo „potrebno u demokratskom društvu“ za prethodno navedeni cilj (vidi predmet *Smith i Grady protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 33985/96 i 33986/96, § 72., ESLJP 1999-VI).

67. Sud stoga mora najprije ispitati je li bilo dovoljno pravne osnove za postupke bolnice koji se odnose na odlaganje tijela podnositeljeva mrtvorodenog djeteta kao kliničkog otpada (vidi predmet *Hadri-Vionnet*, naprijed citirano, § 59).

68. Sud primjećuje da se Vlada nije pozvala ni na koje relevantno zakonodavstvo koje bi bolnici dopustilo da odloži posmrtno ostatke podnositeljeva mrtvorodenog djeteta zajedno s ostalim kliničkim otpadom, te sud nije u mogućnosti, sa svoje strane, utvrditi postojanje bilo kojeg takvog mjerodavnog domaćeg prava.

69. Sud napominje da se Naputak Ministarstva zdravlja o postupanju s otpadom koji nastaje pri pružanju zdravstvene zaštite i Pravilnik o uvjetima i načinu obavljanja mjera za sprječavanje i suzbijanje bolničkih infekcija, na koje se pozvao Općinski sud u Splitu kada je odbio tužbu podnositelja (vidi stavak 18. ove presude), tiču samo fetusa u slučajevima u kojima je majka bila trudna do dvadeset i dva tjedna (vidi stavke 38. i 39. ove presude), što očito nije bio slučaj s podnositeljevim mrtvorodenim djetetom (vidi stavak 6. ove presude).

70. Prema tome ovaj Sud, ne razmatrajući pitanje o uvjetima za dobivanje naknade štete na temelju domaćeg prava, nema razloga sumnjati u nalaze Županijskog suda u Splitu koji su potvrđeni odlukom Vrhovnog suda da se na temelju mjerodavnog domaćeg prava tijelo podnositeljeva mrtvorodenog djeteta nije trebalo odložiti zajedno s ostalim kliničkim otpadom (vidi stavke 20. i 22. ove presude). To je dovoljno da Sud zaključi da je miješanje u ovome predmetu bilo u suprotnosti s mjerodavnim

domaćim pravom. Nadalje napominje da je Županijski sud u Splitu utvrdio da odgovarajući postupci glede posmrtnih ostataka mrtvorodne djece nisu bili dosljedno regulirani, na što je patolog iz bolnice također ukazao u svome iskazu (vidi stavke 20. i 27. ove presude). To ukazuje na pitanje nedostatka izvjesnosti i predvidivosti mjerodavnog domaćeg prava i postavlja pitanje je li domaće zakonodavstvo propustilo pružiti primjerenu pravnu zaštitu protiv moguće arbitrarnosti kako to nalaže zahtjev zakonitosti na temelju članka 8. Konvencije (vidi predmet *S. i Marper protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 30562/04 i 30566/04, § 95., ESLJP 2008).

71. S obzirom na prethodno navedeno, Sud nalazi da miješanje u podnositeljeva prava zajamčena na temelju članka 8. nije bilo u skladu sa zakonom, kako se zahtijeva na temelju te odredbe, zbog čega je nepotrebno istražiti je li miješanje služilo „legitimnom cilju“ i je li bilo „potrebno u demokratskom društvu“ (vidi, na primjer, predmet *Dobrev protiv Bugarske*, br. 55389/00, § 165, 10. kolovoza 2006.).

72. Stoga je došlo do povrede članka 8. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

73. Člankom 41. Konvencije propisano je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarne pravo dotične visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravičnu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

74. Podnositelj potražuje 50.000,00 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

75. Vlada smatra da je podnositeljev zahtjev prekomjeran i neosnovan.

76. Uzimajući u obzir sve okolnosti ovoga predmeta, Sud prihvaća da je podnositelj pretrpio nematerijalnu štetu koja ne može biti nadoknađena samo utvrđenjem povrede. Odlučujući na pravičnoj osnovi, Sud podnositelju dosuđuje iznos od 12.300,00 EUR na ime nematerijalne štete, uz sav porez koji bi mu mogao biti zaračunat.

B. Troškovi i izdaci

77. Podnositelj nije podnio nikakav zahtjev za naknadu troškova i izdataka kako je to propisano Pravilom 60. Poslovnika suda. Stoga Sud smatra da nije pozvan dosuditi mu bilo koji iznos s te osnove.

C. Zatezne kamate

78. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 8. Konvencije;
3. *Presuđuje*
  - (a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane konačnom u skladu s člankom 44 § 2 Konvencije, isplatiti iznos od 12.300,00 EUR (dvanaest tisuća i tri stotine eura) na ime nematerijalne štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati, a koji iznos je potrebno preračunati u hrvatske kune po tečaju važećem na dan namirenja;
  - (b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *Odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 12. lipnja 2014., u skladu s pravilom 77 §§ 2 i 3 Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
Tajnik

Isabelle Berro-Lefèvre
Predsjednica

© Ured zastupnika RH pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana.